

Pracovník/pracovnice environmentální výchovy (kód: 16-004-N)

Autorizující orgán:	Ministerstvo životního prostředí
Skupina oborů:	Ekologie a ochrana životního prostředí (kód: 16)
Týká se povolání:	Pracovník ekologické výchovy
Kvalifikační úroveň NSK - EQF:	5

Odborná způsobilost

Název	Úroveň
Orientace v problematice životního prostředí a ekologie a v systému environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v ČR	5
Příprava a vedení environmentálních programů	6
Plánování vlastního profesního rozvoje	4
Zajišťování financování a marketingu environmentálních programů	5
Dodržování zásad bezpečnosti a prevence úrazů při realizaci environmentálních programů	4

Platnost standardu

Standard je platný od: 07.10.2020

Kritéria a způsoby hodnocení

Orientace v problematice životního prostředí a ekologie a v systému environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v ČR

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Charakterizovat a popsat obsah čtyř zadaných tematických okruhů oblastí životního prostředí a ekologie	Písemné ověření
b) Popsat současný systém a hlavní oblasti školního i mimoškolního environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (EVVO) v ČR	Ústní ověření
c) Vysvětlit oblasti cílů a uvést příklady rámcových cílů podle aktuálního Státního programu EVVO	Ústní ověření
d) Uvést příklady vhodných způsobů naplňování vybraných rámcových cílů EVVO při realizaci environmentálních programů	Ústní ověření
e) Přednést argumenty zdůvodňující potřebnost EVVO před veřejností a uvést čtyři příklady organizací a institucí realizujících EVVO na regionální a celostátní úrovni a popsat jejich činnost	Ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Příprava a vedení environmentálních programů

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Připravit vlastní environmentální program s využitím některého z efektivních modelů učení vhodných v EVVO a vzájemně provázat dílčí cíle, metody a aktivity odpovídající cílové skupině	Praktické předvedení
b) Obhájit v řízeném rozhovoru vlastní postoje, znalosti, dovednosti s ohledem na řešení environmentálních témat popsaných v připraveném environmentálním programu	Praktické předvedení a ústní ověření
c) Posoudit možnost přizpůsobení připravovaného environmentálního programu pro jinou zadanou cílovou skupinu a navrhnout případnou modifikaci programu	Praktické předvedení a ústní ověření
d) Uvést evaluační nástroje a hodnocení dosažení cílů programu k zjištění zpětné vazby účastníků	Ústní ověření
e) Představit vlastní environmentální program a popsat způsoby realizace jeho jednotlivých aktivit	Praktické předvedení a ústní ověření
f) Provést nejméně dvě zadané části připraveného environmentálního programu	Praktické předvedení

Je třeba splnit všechna kritéria.

Plánování vlastního profesního rozvoje

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Zhodnotit na základě vlastního profesního portfolia možnosti svého profesního i osobnostního rozvoje po stránce odborné a metodické	Praktické předvedení a ústní ověření
b) Sestavit vlastní plán dalšího profesního rozvoje po stránce odborné i metodické	Praktické předvedení

Je třeba splnit obě kritéria.

Zajišťování financování a marketingu environmentálních programů

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Vysvětlit možné zdroje a způsoby financování připraveného environmentálního programu	Ústní ověření
b) Sestavit kalkulaci nákladů environmentálního programu včetně osobních nákladů	Praktické předvedení
c) Popsat způsoby propagace připraveného environmentálního programu a uvést zásadní informace obsažené v účinném propagačním materiálu	Ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Dodržování zásad bezpečnosti a prevence úrazů při realizaci environmentálních programů

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Uvést hlavní zásady, metody a prostředky k zajištění bezpečnosti, požární ochrany a prevence úrazů při realizaci environmentálních programů	Ústní ověření
b) Charakterizovat specifika a rizika terénní výuky a terénních exkurzí a uvést, jak předcházet možným ohrožením bezpečnosti účastníků programu	Písemné ověření
c) Uvést příklady řešení krizových a neobvyklých situací v terénu i v učebně	Ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Organizační a metodické pokyny

Pokyny k realizaci zkoušky

Autorizovaná osoba informuje, které doklady musí uchazeč předložit, aby zkouška proběhla v souladu s platnými právními předpisy.

Před zahájením vlastního ověřování musí být uchazeč seznámen s pracovištěm a s požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP) a požární ochrany (PO), o čemž bude autorizovanou osobou vyhotoven a uchazečem podepsán písemný záznam.

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby, je oprávněna předčasně ukončit zkoušku, pokud vyhodnotí, že v důsledku činnosti uchazeče bezprostředně došlo k ohrožení nebo bezprostředně hrozí nebezpečí ohrožení zdraví, života a majetku či životního prostředí. Zdůvodnění předčasného ukončení zkoušky uvede AOs do Záznamu o průběhu a výsledku zkoušky. Uchazeč může ukončit zkoušku kdykoliv v jejím průběhu, a to na vlastní žádost.

Zdravotní způsobilost pro vykonávání pracovních činností této profesní kvalifikace je vyžadována a prokazuje se lékařským potvrzením (viz odkaz v NSP: <https://nsp.cz/jednotka-prace/pracovnik-ekologicke-vych#zdravotni-zpusobilost>)

Autorizovaná osoba informuje uchazeče, že k výkonu povolání je potřebné úspěšné absolvování akreditovaného kurzu první pomoci v délce minimálně 16 hodin v posledních 2 letech (počítáno ke dni zahájení výkonu povolání).

Profesní kvalifikace Pracovník environmentální výchovy není určena pro pedagogické pracovníky škol a školských zařízení zřízených na základě školského zákona.

Kompetence **Orientace v problematice životního prostředí a ekologie a v systému environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v ČR** kritérium a):

- Autorizovaná osoba vybere z níže uvedených tematických okruhů vždy 4 k písemnému ověření v celkovém trvání maximálně 1 hodiny.

Tematické okruhy:

1. Jedinec a prostředí
2. Populace a jejich dynamika
3. Vztahy mezi organismy
4. Společenstva a ekosystémy
5. Vývoj a dynamika společenstev
6. Koloběh látek a tok energie
7. Vztah společnosti a přírody
8. Znečištění prostředí
9. Udržitelné a neudržitelné využívání přírodních zdrojů
10. Globální problémy
11. Klíčové faktory vlivu člověka na prostředí – populace, spotřeba a technologie
12. Společné řešení problémů životního prostředí
13. Občanské a spotřebitelské chování
14. Nástroje ochrany životního prostředí
15. Ochrana přírody
16. Udržitelný rozvoj
17. Environmentální etika
18. Vývoj environmentálního myšlení

Kompetence **Orientace v problematice životního prostředí a ekologie a v systému environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v ČR**, kritérium b):

- Autorizovaná osoba se v rozhovoru zaměří na tyto dokumenty:
 - aktuální vládní strategické dokumenty pro oblast EVVO a pro oblast vzdělávání pro udržitelný rozvoj
 - Doporučené očekávané výstupy - Metodická podpora pro výuku průřezových témat v základních školách (dostupné z: <http://www.nuv.cz/vystupy/doprocene-ocekavane-vystupy-1>)
 - Doporučené očekávané výstupy – Metodická podpora pro výuku průřezových témat v gymnáziích (dostupné z: <http://www.nuv.cz/vystupy/doprocene-ocekavane-vystupy-1>)
 - Rámcové vzdělávací programy - průřezová témata související s EVVO ve všech stupních škol

Kompetence Příprava a vedení environmentálních programů, kritéria a) – f)

- Autorizovaná osoba nejpozději 8 týdnů před dnem konání zkoušky zadá uchazeči rámcový cíl environmentálního programu (vycházející z dokumentu MŽP „Cíle a indikátory pro environmentální vzdělávání, výchovu a osvětu v České republice“, viz níže) a tam, kde je to relevantní, i upřesňující téma (viz níže).
- Uchazeč připraví vlastní environmentální program zaměřený na zadaný rámcový cíl a případné upřesňující téma. Ostatní parametry programu (délka a místo konání, cílová skupina atd.) si volí sám. Přípravu programu zpracuje do osnovy, která bude obsahovat:
 - zadaný rámcový cíl a případné upřesňující téma
 - vhodné dílčí cíle
 - charakteristiku vybrané cílové skupiny
 - uvedení zvoleného modelu učení (v rámci tohoto standardu mezi efektivní modely řadíme např. E-U-R, tj. evokace – uvědomění si významu – reflexe; 4MAT; Kolbův cyklus; ekohry podle Cornella apod.)
 - místo a délku konání
 - popis průběhu programu, metod a aktivit (v rozsahu umožňujícím dalším osobám či lektorům realizovat program podle tohoto popisu)
 - nutné pomůcky a materiály
 - rizika a krizový management
 - popis hodnoticích nástrojů
 - seznam zdrojů informací

Písemně zpracovanou osnovu environmentálního programu v elektronické nebo tištěné podobě odevzdá uchazeč autorizované osobě **7 dní před dnem konání zkoušky**.

Rámcové cíle EVVO pro konkretizaci environmentálního programu (viz kompetence): **Příprava a vedení environmentálních programů:**

- Environmentální senzitivita
 - Potřeba kontaktu s přírodou
 - Schopnost přímého kontaktu s přírodním prostředím
 - Citlivost k přírodě
 - Reflexe různých pohledů na přírodu, postojů k ní a ujasňování si vlastních hodnot a postojů
- Vztah k místu
 - Znalost místní krajiny, jejích jedinečností a schopnost interpretovat je v souvislostech
 - Vědomí sounáležitosti s místem a regionem a pocit zodpovědnosti za něj
- Porozumění ekologickým dějům a zákonitostem
 - Zájem o pochopení ekologických dějů a jejich zkoumání
 - Schopnosti a dovednosti pro zkoumání přírody a životního prostředí
 - Porozumění základním ekologickým dějům a zákonitostem
 - Porozumění významu ekologických dějů a zákonitostí pro život člověka
 - Propojování znalostí ekologických dějů a zákonitostí s každodenním životem

V oblasti porozumění ekologickým dějům a zákonitostem jde zejména o děje a zákonitosti týkající se témat:

1. Jedinec a prostředí
 2. Populace a jejich dynamika
 3. Vztahy mezi organismy
 4. Společenstva a ekosystémy
 5. Vývoj a dynamika společenstev
 6. Koloběh látek a tok energie
- Porozumění environmentálním problémům a konfliktům
 - Schopnost analýzy environmentálních problémů a konfliktů
 - Schopnost formulovat vlastní názor na problém, posuzovat variantní řešení a navrhnout řešení vlastní
 - Schopnost spolupráce a komunikace při řešení environmentálních konfliktů

V oblasti porozumění environmentálním problémům a konfliktům jde zejména o témata:

1. Vztah společnosti a přírody
2. Znečištění prostředí
3. Udržitelné a neudržitelné využívání přírodních zdrojů
4. Globální problémy
5. Klíčové faktory vlivu člověka na prostředí – populace, spotřeba a technologie

6. Společné řešení problémů životního prostředí

• Připravenost jednat

- Znalost základních principů ochrany životního prostředí
- Znalosti a dovednosti potřebné pro šetrné zacházení s přírodou a přírodními zdroji
- Znalosti a dovednosti pro spotřebitelské chování
- Znalosti a dovednosti pro aktivní ovlivňování svého okolí
- Přesvědčení o vlastním vlivu na předcházení a řešení problémů životního prostředí

V oblasti připravenosti jednat jde zejména o tematické okruhy:

1. Občanské a spotřebitelské chování
2. Nástroje ochrany životního prostředí
3. Ochrana přírody
4. Udržitelný rozvoj
5. Environmentální etika
6. Vývoj environmentálního myšlení

(Východiskem a dokumentem podrobněji popisujícím upřesňující témata je dokument „Základní koncepty z ekologie a environmentalistiky“ vytvořený v rámci projektu OPVK CZ.1.07/1.3.00/08.0189 „Nastavení a ověření podmínek pro vzdělávání k výkonu specializované činnosti v oblasti environmentální výchovy“.)

- Ověřování kritérií hodnocení probíhá posouzením popsaného a předvedeného programu a řízeným rozhovorem s uchazečem. Uchazeč prokáže při realizaci environmentálního programu své vlastní adekvátní znalosti, dovednosti a postoje z jednotlivých oblastí kompetencí pro environmentálně odpovědné jednání a schopnost aplikovat je do vytvářeného programu. Nevyžaduje se, aby uchazeč odevzdal prezentaci environmentálního programu před konáním zkoušky. Prezentace bude předvedena v rámci plnění kritéria e) v délce maximálně 15 minut.

Kompetence **Příprava a vedení environmentálních programů**, kritérium f):

- Autorizovaná osoba zvolí nejméně dvě části připraveného environmentálního programu, které uchazeč předvede v celkové délce trvání maximálně 40 minut. Účastníky programu při praktickém předvedení nahrazují členové komise.

Ověřování kritérií hodnocení probíhá posouzením popsaného a předvedeného programu a řízeným rozhovorem s uchazečem. Uchazeč prokáže při realizaci environmentálního programu své vlastní adekvátní znalosti, dovednosti a postoje z jednotlivých oblastí kompetencí pro environmentálně odpovědné jednání a schopnost aplikovat je do vytvářeného programu. Není vyžadováno, aby uchazeč odevzdal prezentaci environmentálního programu před konáním zkoušky. Prezentace bude předvedena v rámci plnění kritéria e) v délce maximálně 15 minut.

Kompetence **Plánování vlastního profesního rozvoje**:

- Ke zkoušce uchazeč přinese své profesní portfolio a plán profesního rozvoje, na jejichž základě bude probíhat ústní ověření.
- Možný obsah portfolio: seznamy přečtené literatury, absolvovaných školení, seminářů, přípravy na programy a jejich vyhodnocení apod.

Kompetence **Zajišťování financování a marketingu environmentálních programů**, kritérium b)

- V elektronické nebo tištěné podobě zpracovaný základní rozpočet odevzdá uchazeč autorizované osobě spolu s přípravou programu

7 dní před dnem konání zkoušky.

Při písemném ověřování kritérií hodnocení uchazeč na PC nebo označených listech papíru zpracuje zadané téma.

Výsledné hodnocení

Zkoušející hodnotí uchazeče zvlášť pro každou kompetenci a výsledek zapisuje do záznamu o průběhu a výsledku zkoušky. Výsledné hodnocení pro danou kompetenci musí znít „splnil“ nebo „nesplnil“ v závislosti na stanovení závaznosti, resp. nezávaznosti jednotlivých kritérií u každé kompetence. Výsledné hodnocení zkoušky zní buď „vyhověl“, pokud uchazeč splnil všechny kompetence, nebo „nevyhověl“, pokud uchazeč některou kompetenci nesplnil. Při hodnocení „nevyhověl“ uvádí zkoušející vždy zdůvodnění, které uchazeč svým podpisem bere na vědomí.

Počet zkoušejících

Zkouška probíhá před zkušební komisí složenou ze 2 členů, kteří jsou autorizovanou fyzickou osobou s autorizací pro příslušnou profesní kvalifikaci nebo autorizovaným zástupcem autorizované podnikající fyzické nebo právnické osoby s autorizací pro příslušnou profesní kvalifikaci.

Požadavky na odbornou způsobilost autorizované osoby, resp. autorizovaného zástupce autorizované osoby

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby musí splňovat alespoň jednu z následujících variant požadavků:

- Vyšší odborné vzdělání a alespoň 5 let lektorské, osvětové, organizační či metodické praxe v organizaci či instituci realizující EVVO.
- Vysokoškolské vzdělání a alespoň 5 let lektorské, osvětové, organizační či metodické praxe v organizaci či instituci realizující EVVO.
- Profesní kvalifikace 16-004-N Pracovník environmentální výchovy a střední vzdělání s maturitní zkouškou a alespoň 5 let lektorské, osvětové, organizační či metodické praxe v organizaci či instituci realizující EVVO.

Další požadavky:

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby, která nemá odbornou kvalifikaci pedagogického pracovníka podle zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nebo nemá odbornou kvalifikaci podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, nebo praxi v oblasti vzdělávání dospělých (včetně praxe z oblasti zkoušení), nebo nemá osvědčení o profesní kvalifikaci 75-001-T Lektor dalšího vzdělávání, může být absolventem přípravy zaměřené zejména na praktickou aplikaci části první hlavy III a IV zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání) ve znění pozdějších předpisů, a přípravy zaměřené na vzdělávání a hodnocení dospělých s důrazem na psychologické aspekty zkoušení dospělých v rozsahu minimálně 12 hodin.

Žadatel o udělení autorizace prokazuje splnění požadavků na odbornou způsobilost autorizujícímu orgánu, a to předložením dokladu nebo dokladů o získání odborné způsobilosti v souladu s hodnoticím standardem této profesní kvalifikace, nebo takovým postupem, který je v souladu s požadavky uvedenými v hodnoticím standardu této profesní kvalifikace autorizujícím orgánem stanoven.

Žádost o udělení autorizace naleznete na stránkách autorizujícího orgánu: Ministerstvo životního prostředí, www.mzp.cz.

Nezbytné materiální a technické předpoklady pro provedení zkoušky

Pro zajištění zkoušky podle tohoto hodnoticího standardu musí mít autorizovaná osoba k dispozici vhodnou zkušební místnost a dále :

- PC s relevantním SW
- dataprojektor, popř. jiný hardware umožňující promítání prezentace před komisí
- tabuli nebo flipchart
- křídly či fixy

Na základě písemně zpracované osnovy environmentálního programu v elektronické nebo tištěné podobě, kterou odevzdá uchazeč autorizované osobě 7 dní před dnem konání zkoušky, autorizovaná osoba po dohodě s uchazečem zajistí případně další nezbytné materiální a technické vybavení potřebné k praktickému předvedení části zpracovaného environmentálního programu.

K žádosti o udělení autorizace žadatel přiloží seznam materiálně-technického vybavení dokládající soulad s požadavky uvedenými v hodnoticím standardu pro účely zkoušky. Zajištění vhodných prostor pro provádění zkoušky prokazuje žadatel odpovídajícím dokladem (např. výpis z katastru nemovitostí, nájemní smlouva, dohoda) umožňujícím jejich užívání po dobu platnosti autorizace.

Doba přípravy na zkoušku

Uchazeč má nárok na celkovou dobu přípravy na zkoušku v trvání 45 minut. Do doby přípravy na zkoušku se nezapočítává doba na seznámení uchazeče s pracovištěm a s požadavky BOZP a PO.

Doba pro vykonání zkoušky

Celková doba trvání vlastní zkoušky jednoho uchazeče (bez času na přípravu a přestávky) je 3 až 4 hodiny (hodinou se rozumí 60 minut). Doba trvání písemné části zkoušky jednoho uchazeče je 60 minut.

Autoři standardu

Autoři hodnoticího standardu

Hodnoticí standard profesní kvalifikace připravila SR pro lesní a vodní hospodářství a životní prostředí, ustavená a licencovaná pro tuto činnost HK ČR a SP ČR.

Na tvorbě se dále podílely subjekty zastoupené v pracovní skupině:

Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky

Správa Krkonošského národního parku

Tereza, vzdělávací centrum, z. ú.

Lipka - školské zařízení pro environmentální vzdělávání Brno, příspěvková organizace